

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilsynsrapport

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Asker kommune – Sætre skole

Sammendrag

Tema og formål

Statsforvalteren gjennomfører tilsyn med Asker kommune. Temaet for dette tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Tilsynet er en del av felles nasjonalt tilsyn 2018-2021.

Hovedpunktet i tilsynet er:

- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Det overordnede formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Avdekkede regelverksbrudd

Statsforvalteren har i kapittel 2 konstatert oppfyllelse av regelverket på noen områder og brudd på andre områder. Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-4 og 9-1. Asker kommune må i den forbindelse se til at:

- Rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- Rektor følger opp at de som jobber på skolen varsler så raskt som saken tilsier i praksis.
- Rektor bestemmer en fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker sakene tilstrekkelig grundig.
- Rektor sikrer at skolen undersøker saken snarest.
- Rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.

Status på rapporten og veien videre

Kommunen mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. På bakgrunn av kommunens uttalelse og vedlagt dokumentasjon, har vi gjort endringer i rapporten. Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til **06.07.2022**.

Tilsynsrapporten er avgrenset til tilsynstemaet, og er ikke noen uttømmende tilstandsvurdering av skolens øvrige virksomhet.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1 Innledning.....	4
1.1 Kort om Sætre skole – Asker kommune	4
1.2 Tema for tilsynet.....	4
1.3 Lesehjelp til tilsynsrapporten.....	5
1.4 Om gjennomføringen av tilsynet.....	5
2 Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.....	6
2.1 Rettslig krav 1 Plikten til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø	6
2.2 Rettslig krav 2 Plikten til å gripe inn mot krenkelses dersom det er mulig.....	14
2.3 Rettslig krav 3 Plikten til å varsle rektor	17
2.4 Rettslig krav 4 Plikten til å undersøke alle saker	21
2.5 Rettslig krav 5 Plikten til å sette inn egnede tiltak.....	26
3 Statsforvalterens reaksjoner	30
3.1 Pålegg om retting	30
3.2 Oppfølging av påleggene.....	30
4 Kommunen har rett til å klage	31
5 Dokumenter	33

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom Asker kommune og Sætre skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1 Kort om Sætre skole – Asker kommune

Sætre skole er en offentlig barneskole i Asker kommune. Skolen hadde 320 elever fordelt på 1.-7. trinn skoleåret 2020/2021.

Asker kommune har totalt 95852 innbyggere (per 3. kvartal 2021, tall fra SSB), hvorav 12732 er elever i grunnskolen (ressurstall 2020-21, udir.no). Asker kommune har 49 grunnskoler, hvorav 32 skoler er rene barneskoler (ressurstall 2020-21, udir.no).

1.2 Tema for tilsynet

Felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet 2018-2021 omfatter følgende temaer: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, skolebasert vurdering, tidlig innsats, spesialundervisning, skolemiljø, grunnskoleopplæring for voksne og videregående opplæring for voksne.

Temaet for dette tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Under dette temaet kontrollerer vi:

- Plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. oppl. § 9 A-4.

Vi har ikke sett på hvordan kommunen oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket knyttet til skolemiljø, og slik bidra til økt rettssikkerhet for elevene.

1.3 Lesehjelp til tilsynsrapporten

Rapporten har ett kapittel for tilsynet:

- Kapittel 2: Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Kapittel 2 er delt inn på følgende måte:

- Rettslig krav
- Statsforvalterens undersøkelser
- Statsforvalterens vurderinger
- Kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport
- Statsforvalterens vurderinger etter kommunens tilbakemelding
- Statsforvalterens konklusjon

Dersom Statsforvalteren konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, framkommer dette som et korreksjonspunkt. I rapportens sammendrag på side 2 og i kapittel 3 om «Statsforvalterens reaksjoner» er det en oppsummering av alle korreksjonspunktene.

1.4 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Asker kommune i brev av 02.09.2021. Kommunen ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjon for å gjennomføre tilsynet.

I dette tilsynet har vi benyttet Utdanningsdirektoratets system for egenvurdering, RefLex, som informasjonsgrunnlag. RefLex er utfyllt av rektor, lærere, ledere og ansatte i SFO.

Egenvurderingene gir informasjon til Statsforvalteren om tilstanden på tilsynsområdet. I tillegg har RefLex til hensikt å sette i gang prosesser på skolen og i kommunen knyttet til skolens aktivitetsplikt.

I RefLex viser respondentene til skriftlig dokumentasjon som skal underbygge svarene. Denne dokumentasjonen er gjennomgått av Statsforvalteren.

Statsforvalterens vurderinger og konklusjoner i denne rapporten er basert på svarene i RefLex og den skriftlige dokumentasjonen fra skolens ledelse.

Vi sendte ut foreløpig tilsynsrapport til kommunen den 13.12.2021. I denne presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Kommunen har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen 28.01.2022. Vi har behandlet kommentarene under hvert av de aktuelle temaene.

2 Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven § 9 A-4. Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9-1.

2.1 Rettslig krav 1

Plikten til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen skal følge spesielt godt med på sårbare elever og må skaffe informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Skolen skal dokumentere hvordan den følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens undersøkelser

Kontrollspørsmål 1.1: Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø? (RefLex 1.2 og 1.3)

Ta utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse av skolemiljøet

Både rektor og de fleste ansatte svarer ja i RefLex på at de tar utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse av situasjonen når de vurderer om en elev har et trygt og godt skolemiljø. Én gruppe svarer nei på dette. Rektor er den eneste av respondentene som har utdypet svaret sitt nærmere. Rektor svarer at lovverket er tydelig på at skolen plikter å sette i gang undersøkelser og tiltak hvis en elev sier at han/hun ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen. Videre skriver rektor at situasjoner som de ansatte ved skolen og på SFO kan oppleves som lite alvorlige og bagatellmessige, kan oppleves som svært vonde og vanskelig for eleven, og at de derfor alltid må ta elevenes opplevelser på alvor. Rektor viser til at dette er muntlig kommunisert til de ansatte, og at det står beskrevet i skolens lokale plan for trygt og godt skolemiljø, Asker kommunes plan for et trygt og godt leke- og læringsmiljø, samt i rutinen i Kvalitetssystemet *Simpli*, som gjelder for hele kommunen.

Av Asker kommunes plan for et trygt og godt leke- og læringsmiljø, som finnes på kommunens hjemmeside, fremgår det at «barn og unges opplevelse av trivsel og inkludering skal være utgangspunktet for arbeidet denne planen beskriver.» Et annet sted fremgår det at planen baseres på at det er den enkelte elevs subjektive opplevelse som skal legges til grunn for tiltak.

I skolens mal for aktivitetsplan lyder ett av punktene som skal fylles ut «Bakgrunn for saken og hva eleven mener om saken», og her kommer det frem at skolen blant annet skal skrive hva eleven har uttalt om saken og eventuelle synspunkter fra eleven om hva som er egnede tiltak.

Videre fremgår det i Sætre skoles plan for et trygt og godt skolemiljø, under punktet om håndtering av krenkelsler, at skolens ansatte skal huske på at enkeltepisoder som kan virke uskyldige eller bagatellmessige for voksne, kan være alvorlige for barn og unge.

Det er utarbeidet aktivitetsplan i nesten alle elevsakene vi har mottatt i dette tilsynet. I alle aktivitetsplanene ser vi at eleven har blitt hørt av de voksne på skolen, og at elevens opplevelse kommer frem enten gjennom eleven selv eller elevens foreldre.

Kontrollspørsmål 1.2: Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet? (RefLex 1.4-1.8)

Kjennetegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

På spørsmål i RefLex om alle som jobber på skolen har fått opplæring, slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, svarer både rektor og alle de ansatte ja. Rektor utdyper at dette har vært tema i plan- og utviklingstiden (PU-tiden) til pedagoger, og i personalmøter med assistentene. Rektor viser til at det står kortfattet om dette i den lokale planen for Sætre skole, og at det er et helt kapittel om dette i Askerskolens rutine. Rektor viser også til at trygt og godt skolemiljø alltid er ett av hovedtemaene på planleggingsdagene hver høst, der også Asker kommunes planer og lokal plan gjennomgås sammen med personalet. Videre skriver rektor at hun i tillegg forutsetter at pedagoger og fagarbeidere har kunnskap om kjennetegn, og at de kjenner elevene sine og observerer endringer. Rektor skriver at hun har tatt initiativ til opplæring av skolens personale ved å benytte eksterne ressurspersoner. Disse fagpersonene/ fagmiljøene er; Kurs om mobbing v/Erling Roland, læringsløype «Fremme trygt og godt skolemiljø» i regi av Tone Rosenlund (Asker kommune), samarbeid med Inger Bergkastet (Høgskolen i Innlandet) om trygt og godt læringsmiljø og et godt foreldresamarbeid (skolen holder på med dette nå), samt skolens satsingsteam mot mobbing som består av skolens ledelse og miljøterapeut (i regi av Asker kommune).

En av de ansatte svarer at skolen har jevnlig gjennomgang av § 9 A-4, og at dette årlig er et av skolens fokusområder.

Skolen har sendt inn Plan for PU ved Sætre skole for høstsemesteret 2020, vårsemesteret 2021 og høstsemesteret 2021. Her ser vi at læringsløype «Fremme trygge og gode læringsmiljø» er et arbeid som lærerne har jobbet med jevnlig i 2020. I tillegg ser vi at opplæringsloven kapittel 9 A og elevenes skolemiljø, herunder aktivitetsplikten i § 9 A-4, har vært tema i PU-tiden høsten 2021.

Videre ser vi at det er skrevet i den lokale planen for Sætre skole, at det gjøres systemarbeid på klasse/trinn for sosial læring og inkludering, miljøfremmende tiltak på klasse/trinn (turer, leker, hemmelig venn, foreldrekveld, osv.), og at det er kompetanseheving gjennom et kollektivt utviklingsarbeid i personalet (samarbeid med Høgskolen i Innlandet om foreldresamarbeid, klasseledelse, sosial læring og inkludering).

Askerskolens rutine (Asker kommunes plan for et trygt og godt leke- og læringsmiljø) inneholder blant annet en standard for leke- og læringsmiljøet i Askers skoler, herunder hva som kjennetegner at elever opplever et trygt og godt leke- og læringsmiljø.

Å følge med generelt på den enkelte eleven

På spørsmål i RefLex om alle som jobber på skolen, alltid følger med på om den enkelte eleven har et trygt og godt skolemiljø, svarer rektor og nesten alle de ansatte ja. Én gruppe har svart nei. Denne gruppen utdyper at de fort legger merke til om barn de har det daglige ansvaret for ikke har det bra, men at barn de ikke ser daglig ikke er lett å vurdere. Rektor viser til skolens inspeksjonsplan, og forklarer at den er delt inn i områder slik at steder der hendelser lett kan oppstå, er dekket. I tilfelle sykdom er det nevnt hvem som er reserve-inspektører i inspeksjonsplanen. Rektor skriver at det er uttalt at hvis en voksen glemmer at han/hun har tilsyn, så er det greit å si ifra til hverandre. Pedagogene på hvert klassetrinn er ute, og fagarbeidere og assistenter følger «sine» sårbare elever ute. Videre forklarer rektor at elevene stiller opp ute om morgenen og etter hvert friminutt, og at lærer følger elevene inn, for å unngå uønskede hendelser i overgangen mellom friminutt og undervisningstime der uønskede hendelser lett kan skje. Rektor skriver at dette skaper større trygghet for elevene. I tillegg redegjør rektor for at gymlærere har fått beskjed om å være til stede i garderober/i umiddelbar nærhet. Til slutt viser rektor til at skolen har et dokument om forventninger til de voksne som er kjent for de ansatte, der det står om forventninger til de voksne i friminutt og i garderober («Forventninger til voksenatferd»).

En av respondentene svarer i RefLex at de følger med på de enkelte elevene gjennom ukentlige trinnmøter der skolemiljø er fast agenda, og ved aktivt å spørre lærerne om det er elever som de opplever at ikke har et trygt og godt skolemiljø. Vedkommende skriver at trivselsundersøkelser og sosiometriske kartlegginger følges opp der det er resultater som kan indikere at noen ikke har det bra. Videre svarer en gruppe at de følger med så godt de kan, og at de kjenner elevene godt og legger merke til små endringer som kan oppstå hos eleven.

Skolen har også sendt inn en inspeksjonsplan.

I logg fra ett av trinnmøtene fremgår det at skolen har gjennomført klassetrivselsundersøkelsen, og at resultatet av undersøkelsen har blitt gjennomgått.

Skolen har sendt inn alle referater fra møter i ressursgruppa/ressursteam for skoleåret 2020/2021. Det går frem av møterefateret datert 11.01.2021, at det er fast møte i ressursteam én gang i måneden som varer i to timer. Videre kommer det frem at det er en fast møteagenda der følgende temaer tas opp; bekymringsfullt skolefravær, barn som skolen er usikre på og bekymring siden sist (gråsonerbarn), læringsmiljø/systemarbeid, samt barn som har tilbud om spesialundervisning (status).

Dokumentet som omhandler forventninger til voksenatferd, har overskriften «Standard for voksenatferd». Om hvordan de voksne skal opptre i klasserommene/timene fremgår det blant annet at de voksne skal visе respekt ved å gi konstruktive sosiale tilbakemeldinger til elevene, vise omsorg for hver enkelt elev og være en god lytter. De voksne skal også ta ansvar, blant annet ved å lage avtaler med elever som trenger spesiell oppfølging, gi beskjed ved avvik, samt søke bistand og ta elever ut av situasjoner hvor vedkommende forstyrrer eller ødelegger for medelever. Videre skal de voksne gi trygghet ute/i friminutt, herunder ha åpne øyne for elever som går alene. Dokumentet inneholder også flere punkter om hvordan skolen skal få til et godt samarbeid med foresatte.

Følger spesielt godt med på sårbare elever

Rektor og de fleste ansatte svarer ja i RefLex på at rektor har sørget for å gjøre alle som jobber på skolen, kjent med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar. Rektor utdyper at lærerne på hvert trinn ved skoleårets oppstart får en mappe med dokumentasjon over elever med særskilte behov og elever som er spesielt sårbare. Videre skriver rektor at avdelingslederne deltar på trinnmøter hver uke, og at det her snakkes om de sårbare elevene, og at dette tas med til ledermøtet der rektor og avdelingslederne møtes. I tillegg viser rektor til at det én gang i måneden er møte i «ressursgruppa», som består av ledelsen ved skolen, miljøterapeuten og skolens kontaktperson i PPT, og at det på hvert møte snakkes om de sårbare elevene.

Én av gruppene har svart at det de ikke observerer selv, er de avhengig av å få informasjon om fra hjemmet. Gruppen som har svart nei på om rektor har sørget for å gjøre alle som jobber på skolen kjent med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar, skriver at de er kjent med mange situasjoner som påvirker elevene, men at hvis de ikke får informasjon utenfra, kan det ta lengre tid å finne ut hva og hvorfor.

På spørsmål i RefLex om alle som jobber på skolen alltid følger spesielt godt med på om de særskilt sårbare elevene har et trygt og godt skolemiljø, har alle svart ja. Rektor forklarer hvordan de ivaretar de sårbare elevene. Videre har rektor svart at de ansatte på skolen viser stor omsorg og passer godt på de sårbare elevene, og at under koronaperioden fulgte skolen Asker kommunes rutiner for å ivareta disse elevene. Vi har ikke mottatt nærmere dokumentasjon på disse rutinene.

Skolen har sendt inn logger fra trinnmøter på alle trinnene, med unntak av 5. trinn. Skolen har i sin siste redegjørelse forklart at dokumentasjonen fra trinnmøtene på 5. trinn forrige skoleår lå på en disk som dessverre ble slettet, og at skolen ikke har klart å gjenopprette disken. Loggene fra trinnmøter/trinntid og referatene fra møtene i ressursteam viser at elever med særskilte sårbarhetsfaktorer er tema. Ett av temaene som tas opp er elever med høyt fravær som skolen er bekymret for. De faste temaene som tas opp hver måned i ressursgruppa knytter seg også til eventuelle sårbare faktorer hos elever.

Innhente informasjon fra elevene og dokumentere hvordan følge med

På spørsmål om de ansatte innhenter informasjon om hvordan elevene generelt opplever skolemiljøet, svarer rektor og de ansatte ja i RefLex. Rektor utdyper at skolen gjennomfører trivselsundersøkelsen «Klassetrivsel» to ganger per år, og elevundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet på 5.-7. trinn i perioden oktober-november. Videre skriver rektor at lærerne har elevsamtaler med elevene minst to ganger per år og oftere ved behov. Rektor viser også til at Asker kommune har utarbeidet en standard for underveisvurdering der det står rutiner for elevsamtaler, som er gjennomgått i personalet i plan- og utviklingstiden og tilpasset Sætre skole. Avslutningsvis har rektor forklart bakgrunnen for hvorfor det har vært vanskelig å legge ved dokumentasjon på rutiner og standarder for Askerskolen.

Én ansatt har utdypet svaret sitt ved å vise til elevsamtaler og elevundersøkelser (Klassetrivselundersøkelsen og Elevundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet).

På spørsmål i RefLex om de ansatte dokumenterer hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, har alle svart ja. Rektor svarer at trivselsundersøkelsen «Klassetrivsel» og Elevundersøkelsen arkiveres, samt at elevsamtalene dokumenteres og arkiveres som internt dokument. Videre viser rektor til at hun viser en PowerPoint på høstens foreldremøter som omhandler hva skolen gjør for «å fremme, forebygge og tiltak», og at her presenteres det skolen gjør for å undersøke om elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Noen ansatte forklarer at de dokumenterer dersom tiltak blir satt inn.

Av Askerskolens rutine fremgår det at alle skrittene i aktivitetsplikten skal dokumenteres.

Som nevnt tidligere har vi mottatt logger fra trinnmøter og referater fra møtene i ressursgruppa. I logg fra ett av trinnmøtene ser vi at skolen har gjennomført en trivselsundersøkelse. Skolen har svart i RefLex at trivsels- og elevundersøkelsen, samt elevsamtalene, arkiveres. Vi har mottatt resultater fra Klassetrivsel-undersøkelsen i to av elevsakene, men ikke ytterligere dokumentasjon på gjennomførte elevundersøkelser, og dokumentasjon som viser hvordan undersøkelsene har blitt analysert og fulgt opp.

Vi har kun mottatt referater fra elevsamtaler og loggnotater i noen av elevmappene som skolen har sendt inn. I tillegg savner vi informasjon om hvordan skolen har fulgt med tidligere på eleven i de ulike elevsakene vi har mottatt.

Statsforvalterens vurdering

Alle respondentene i RefLex, med unntak av én av gruppene, har svart ja på at de tar utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse av situasjonen når de vurderer om en elev har et trygt og godt skolemiljø. På bakgrunn av rektors svar, de ulike dokumentene skolen har sendt inn, samt at elevens opplevelse kommer frem i alle aktivitetsplanene vi har mottatt, vurderer vi at nesten alle de ansatte har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalteren vurderer at skolen setter søkelys på elevenes skolemiljø gjennom opplæring og samarbeid med ulike fagpersoner og fagmiljøer, noe vi mener er positivt. Vi savner imidlertid å se dokumentasjon på hvordan skolen jobber videre med dette og utarbeider egne rutiner og en felles forståelse av hva et trygt og godt skolemiljø er. Vi ser ikke at det kommer frem av elevdokumentasjonen at de ansatte har kompetanse i å se at et trygt og godt skolemiljø handler om mer enn mobbing og krenkelser. Statsforvalteren vurderer at det er positivt at skolen ønsker kompetanse, men vi savner å se at dette følges opp.

Når det gjelder å følge med generelt på om elevene har det trygt og godt i det daglige, vurderer Statsforvalteren at skolen har lav terskel for å bry seg med hva elevene gjør. Vi vurderer at skolens inspeksjonsrutine er godt egnet til generelt å følge med på elevene. Videre mener vi at skolens rutine om å følge elevene inn om morgenen og etter hvert friminutt for å unngå uønskede hendelser i overgangen mellom friminutt og undervisningstime, er egnet til generelt å følge med på elevene. I tillegg vurderer vi at trinnmøtene der lærerne kan ta opp observasjoner og hendelser knyttet til enkeltelever, er egnet til å følge med generelt på elevene. En ansatt i RefLex har vist til at trinnmøtene er ukentlig der skolemiljø er fast agenda, og vi ser av et referat fra et trinnmøte våren 2021 at faste temaer for første møtet i måneden er bekymringsfullt fravær

og aktivitetsplaner. Bortsett fra dette har vi ikke mottatt en fast agenda eller rutiner for hva som tas opp på trinnmøter, og referatene fra møtene viser at skolemiljø ikke alltid snakkes om på møtene.

De fleste svarene i RefLex viser at de ansatte har kompetanse på hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar, og at de følger spesielt godt med på om de særskilt sårbare elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Selv om rektor har svart i RefLex at avdelingslederne snakker om de sårbare elevene på ukentlige trinnmøter, viser ikke loggene fra disse møtene at dette gjøres på hvert trinnmøte. Vi ser ikke at skolen har en fast agenda for hvert trinnmøte der de sårbare elevene er et fast punkt. Vi vurderer at trinnmøtene er et godt forum for å følge med på elevene. De månedlige møtene i ressursgruppa har imidlertid en fast agenda der sårbare elever er tema. En fast agenda kan gjøre det lettere for de ansatte å ta opp hendelser eller observasjoner med elevene. Videre kan dette føre til at det blir lettere å oppdage sårbarheter hos elever, slik at de ansatte kan følge opp disse elevene ekstra tett. At sårbare elever er et fast tema i møtene i ressursgruppa, bidrar også til at flere ansatte får oppdatert informasjon om hvilke elever som er sårbare.

Vi savner ytterligere dokumentasjon fra skolen som viser hvordan skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Blant annet savner vi å se mer dokumentasjon fra gjennomførte elevundersøkelser, både resultater fra undersøkelsene og hvordan de har blitt analysert og fulgt opp.

I skolens dokumentasjonskrav¹ ligger det også en plikt til å dokumentere informasjonen som ansatte innhenter gjennom mer uformelle samtaler og observasjoner. En god måte for skolen å gjøre dette på, kan være gjennom å føre logg, noe vi kun ser at skolen har brukt i noen av sakene. I flere av elevsakene savner vi å se mer dokumentasjon på at de ansatte har gjennomført samtaler med elevene. I tillegg til samtaler med elever, er observasjon en egnet metode for å følge med på elevene. Vi ser imidlertid kun at skolen har foretatt observasjoner i noen av elevsakene. Videre savner vi å se at skolen i større grad har dokumentert hvordan de har fulgt med tidligere på elevene i elevsakene vi har mottatt, både generelt og spesielt på de særskilt sårbare elevene. På bakgrunn av dette vurderer Statsforvalteren at skolen ikke har sannsynliggjort at den dokumenterer hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport

I sin tilbakemelding har Asker kommune kommentert bakgrunnen for hvorfor en av gruppene svarte nei på spørsmålet om de tar utgangspunkt i elevenes subjektive opplevelse av skolemiljøet. Kommunen skriver at rektor i ettertid har fått opplyst at det var en misforståelse rundt dette spørsmålet, og at i et personalmøte uttrykker alle i gruppen at det er elevenes opplevelse som teller, og ikke de voksnes oppfatning av situasjonen.

Videre viser kommunen til at de er uenige i Statsforvalterens vurdering av at vi ikke ser at skolens gjennomføring av opplæring og samarbeid med fagpersoner og fagmiljøer, følges opp. Ifølge

¹ Etter oppl. § 9 A-4 syvende ledd har skolen en plikt til å dokumentere arbeidet de gjør for å oppfylle de ulike delene av aktivitetsplikten.

kommunen har ledelsen og ansatte fått utvidet sin kunnskap om opplæringsloven kapittel 9 A og elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø gjennom jevnlig opplæring og samarbeid med fagpersoner. I sin begrunnelse har kommunen redegjort for ulike forhold som de mener sannsynliggjør at opplæring og samarbeid med fagpersoner og fagmiljøer har ført til utarbeidelse av nye rutiner, en felles forståelse, samt en ny og bedret praksis til det beste for elevene.

I redegjørelsen vises det blant annet til elevsakene. Kommunen skriver at på bakgrunn av ny kunnskap og endring av holdninger har skolens saksbehandling og dokumentasjon av elevsaker blitt betydelig forbedret, og kommunen har vedlagt seks elevsaker som inneholder aktivitetsplaner, logger, møtereferat, observasjoner og evalueringer.

Kommunen viser også til Skolens innsatsteam mot mobbing (SIM), som er etablert ved skolen. Det er beskrevet at SIM får grundig opplæring av ansatte ved læringsmiljøteamet i Stavanger. Kommunen har lagt ved presentasjonen fra Skolens innsatsteam mot mobbing (SIM), der det blant annet er informasjon om skolens aktivitetsplikt.

I tillegg vises det til skolens samarbeid med Høgskolen i Innlandet (HINN) og Inger Bergkastet dette skoleåret. Vi har fått tilsendt referater fra møter som lærerne har hatt med Inger Bergkastet 10.-11.01.2022 på alle trinnene. Her ser vi at ulike forhold ved skolemiljøet har blitt diskutert, blant annet temaer som knytter seg til hvordan skolen skal følge med på elevene.

Dokumentasjonen viser at skolen nå har innført en rutine om at skolemiljø skal tas opp på hvert eneste trinnmøte, og at det skal dokumenteres at det har vært snakket om. Denne rutinen gjelder også på alle ledermøtene som holdes hver fredag, der rektor tar opp de samme punktene med avdelingslederne. Asker kommune har lagt ved mal og notater fra trinnmøter og ledermøter, og notater fra ukentlige møter som ledelsen har med miljøterapeuten ved skolen. I tillegg er det beskrevet at de sårbare elevene er snakket om i trinnmøtene. I den forbindelse har skolen benyttet rutinen med liste som hjelper skolene til å identifisere de sårbare elevene som ble utarbeidet i starten av pandemien, og som bevisstgjør lærerne på dette. Skolen har også benyttet ett lysbilde fra SIM-presentasjonen for å tydeliggjøre at skolen må utvide sitt perspektiv når de identifiserer de sårbare barna. I tillegg er elever med sårbarhetsfaktorer beskrevet i Asker kommunes prosessrutine for et trygt og godt skolemiljø, som er vedlagt.

Asker kommune viser til at Statsforvalteren savner dokumentasjon som viser hvordan skolen gjennomfører og følger opp elevundersøkelser. Kommunen viser til at den har utarbeidet en prosessrutine for hvordan skolene skal sørge for et trygt og godt læringsmiljø, og at hele rutinene for alle delpliktene er vedlagt. I rutinen fremgår det at alle skoler gjennomfører trivselsundersøkelsen Klassesetrvsel to ganger, høst og vår, hvert år. Kommunen beskriver at skolen følger rutinen i sin helhet. Grunnet GDPR er det ikke mulig å få utskrift av resultatene, men skolen har likevel synliggjort spørsmål og resultat i en av elevsakene. I tillegg gjennomføres Utdanningsdirektoratets elevundersøkelse på 5.-7. trinn hvert år. Kommunen viser til at resultatene presenteres og analyseres for kommunalsjef, elevråd, FAU, SU, ansatte og politikere. Resultatene er viktig ved utarbeidelse av ny virksomhetsplan, og styret i elevrådet presenterer resultatene og sine kommentarer i lærerkollegiet og i SU. Kommunen opplyser at det er tydeliggjort når undersøkelsene skal gjennomføres i skolens årshjul.

Statsforvalterens vurdering etter kommunens tilbakemelding

Statsforvalteren ser at skolen har lagt til nye faste punkter i malen for trinnmøter. Av referatene fra trinnmøtene som har vært gjennomført de første ukene i 2022 ser vi at skolen har tatt opp disse punktene. Vi ser også at skolen har lagt til de samme punktene som står i malen for trinnmøter i malen for ledermøtene for våren 2022. I malen for de faste møtene med miljøterapeut går det også frem at det skal tas opp bekymringsfullt fravær m.m. og aktivitetsplaner på hvert møte. Statsforvalteren vurderer det som positivt at skolen nå har utarbeidet nye rutiner for hva som skal tas opp på trinnmøtene som omfatter ulike forhold knyttet til skolemiljøet. Vi vurderer det også som positivt at skolen har innført den samme rutinen for de ukentlige ledermøtene.

På bakgrunn av dette vurderer vi at det er sannsynlig at det nå er gjeldende praksis at skolen følger rutinen om å ta opp ulike temaer knyttet til skolemiljø på de faste trinnmøtene, ledermøtene, samt møtene med miljøterapeut.

Når det gjelder ivaretagelsen av de sårbare elevene, vises det til kommunens rutine for oppfølging av sårbare barn og ungdom ved stengte barnehager/skoler. Vi vurderer at listen kan være en hjelp til å identifisere sårbare elever. Videre vurderer vi at skolens opplæring og samarbeid med fagpersoner og fagmiljøer har vært gode tilskudd til skolens kompetanse i å følge med på elevene. Etter vår foreløpige rapport har vi mottatt flere relevante opplysninger om dette arbeidet. På bakgrunn av dette vurderer vi derfor at skolen gjennomfører opplæring og samarbeid med fagpersoner og fagmiljøer, og at skolen følger opp dette arbeidet.

Når det gjelder de nye elevsakene skolen har sendt inn etter Statsforvalterens foreløpige rapport, ser vi at skolen har benyttet seg i noe større grad av observasjonsplan og logg, i tillegg til at de i et par flere saker har vist til trivselsundersøkelser og elevsamtaler. Når vi vurderer elevsakene samlet sett er dette imidlertid varierende, men vi ser at skolen er på vei til å innarbeide nye rutiner.

På bakgrunn av dokumentasjonen som kommunen har sendt inn etter foreløpig rapport, vurderer vi at kommunen har sannsynliggjort at det er utarbeidet rutiner og at skolen jobber videre med det den har fått kunnskap om gjennom opplæring og samarbeid med ulike fagpersoner og fagmiljøer. Videre mener vi at kommunen gjennom sin ettersendte dokumentasjon har sannsynliggjort at skolemiljø er fast agenda på trinnmøter på skolen, herunder at sårbare elever tas opp på hvert møte. I tillegg ser vi at kommunen har sendt inn flere opplysninger om hvordan skolen følger med på elevene i de ulike elevsakene.

Statsforvalteren endrer derfor deler av vår konklusjon.

Statsforvalterens konklusjon

Alle som jobber på skolen, har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Rektor sikrer at alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt med på elever med en særskilt sårbarhet.

Det rettslige kravet er oppfylt.

2.2 Rettslig krav 2

Plikten til å gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestengning, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Skolen skal dokumentere hvordan den griper inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

Statsforvalterens undersøkelser

Kontrollspørsmål 1.3: Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig? (RefLex 1.9-1.11)

Kompetanse til å gripe inn mot krenkelser

Rektor og de ansatte svarer ja i RefLex på om alle som jobber på skolen er gjort kjent med hvordan de skal gripe inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Rektor har svart at det er skrevet i Sætre skoles lokale plan, og at den er gjennomgått med alle ansattgrupper på skolen. Videre skriver rektor at ved alvorlige hendelser som beskrevet, samarbeider ledelsen og lærerne tett om videre undersøkelser og tiltak, og avdelingslederne følger opp på trinnmøter og med enkeltlærere, der rektor skriver at hun også er involvert.

Gripe inn-plikten er omtalt i flere av dokumentene vi har mottatt fra skolen. For eksempel fremgår det av Asker kommunes plan for et trygt og godt leke- og læringsmiljø, under punktet om håndtering av mobbing og andre krenkelser, at de voksne på skolene griper inn for å hindre krenkelser mot elever. I dokumentet «Standard for voksenatferd» fremgår det at de voksne skal gripe inn ved uakseptabel språkbruk eller atferd. Videre i Sætre skoles plan for et trygt og godt skolemiljø (på s. 3) er det beskrevet ulike situasjoner der de voksne skal gripe inn. Her står det at det skal gripes inn for å stoppe negative hendelser som skjer der og da, knuffing eller slåssing, negativ språkbruk, nedsettende kommentarer, baksnakking, utestengelser, samt krenkelser på sosiale medier.

Under skolens redegjørelse til Statsforvalteren i en av elevsakene vi har mottatt, har rektor beskrevet at skolen stadig har fokus på gripe inn-plikten. Rektor skriver at budskapet om at ingen ansatte har lov til å med vilje «overse» krenkelser, og at de ansatte skal gripe inn, repeteres stadig og snakkes også om i trinnmøtene. I en annen elevsak, under skolens redegjørelse på hvordan den har oppfylt gripe inn-plikten, skriver rektor at alle lærerne er innforstått med at det er alles ansvar å gripe inn, selv om man ikke er kontaktlærer for eleven.

Gripes det alltid inn

På spørsmål i RefLex om alle som jobber på skolen alltid griper inn mot krenkelser, svarer rektor og de ansatte ja. Rektor skriver at det ofte er snakket om i personalet at ingen «har lov» til å gå forbi eller late som de ikke ser, og at det er en klar og tydelig forventning om at alle griper inn ved uønskede og alvorlige hendelser. Rektor skriver videre at hun som rektor ikke er 100 % sikker på

at alle følger dette, men at hun de siste årene ikke har hørt om elever som sier at de voksne ikke bryr seg.

En av de ansatte har svart at de griper inn når de får beskjed eller ved observasjon.

Det går ikke frem av dokumentasjonen i elevsakene at ansatte har observert krenkelser og latt være å gripe inn. I noen elevsaker går det konkret frem at de ansatte har grepet inn og hvordan dette skjedde. For eksempel kommer det frem i en av sakene at to elever krenker hverandre fysisk, og en lærer som er ute til inspeksjon får skilt dem. I en annen elevsak fremgår det under plikten til å gripe inn, at lærerne sier klart ifra om språkbruk og fysiske handlinger. Videre går det frem av en redegjørelse i en av elevsakene, at de ansatte ber en elev som krenker verbalt om å stoppe.

Dokumentere situasjoner der ansatte griper inn mot krenkelser

På spørsmål i RefLex om de ansatte dokumenterer situasjoner der en som jobber på skolen griper inn mot krenkelser, har rektor og de fleste ansatte svart nei. To av respondentene har svart ja. Rektor utdyper at ved hendelser som skjer «der og da», som for eksempel knuffing, kommentarer og liknende, blir ikke alltid de voksnes inngripen dokumentert. Når det gjelder svært alvorlige hendelser som trakassering, vold, diskriminering osv., viser rektor til at det meldes avvik i Kvalitetssystemet. Rektor skriver at det i disse tilfellene som oftest utarbeides i en aktivitetsplan, og at da blir hendelsene og lærerens inngripen dokumentert.

En ansatt har svart at hvis en voksen må bruke fysisk makt for å hindre en krenkelse, blir det alltid dokumentert på eget skjema som også sendes til foresatte. Den samme ansatte har svart at «dagligdags» veiledning mellom elever i konflikt ikke blir dokumentert. En annen ansatt har svart at man som lærer alltid griper inn i slike situasjoner, men at det ikke alltid blir dokumentert. Videre svarer en ansatt at de ofte løser situasjonen, men at den ansatte ikke dokumenterer dersom det ikke er sine elever det gjelder. Den ansatte viser til at de ansatte gir informasjon videre til kontaktlærer. En gruppe har svart at de ansatte dokumenterer når det er avvik og når de opplever at det er nødvendig. Videre utdyper gruppen at når det gjelder noen enkeltelever, dokumenteres alt, fordi det er etablert en sak og tiltak for eleven. Og at i noen tilfeller der det oppstår hendelser som utestenging og baksnakking, kan dette løses ved for eksempel jente- og guttegrupper, tiltak på klassenivå og liknende.

Av Askerskolens rutine fremgår det at alle skrittene i aktivitetsplikten skal dokumenteres.

Statsforvalteren har mottatt lite dokumentasjon på hendelser der ansatte har grepet inn. Som nevnt har skolen i et par av elevsakene, redegjort for hvordan de voksne har grepet inn i situasjoner, men vi ser ikke at skolen har dokumentert disse hendelsene på en annen måte.

Statsforvalterens vurderinger

For at de som jobber på skolen skal kunne gripe inn mot krenkelser, må de ha fått kompetanse til å gjøre dette. Statsforvalteren vurderer ut fra svarene i RefLex og dokumentasjonen vi har mottatt, at de ansatte er kjent med at de skal gripe inn mot fysiske og ikke-fysiske krenkelser. Ettersom rektor har vist til at gripe inn-plikten, som er omtalt i Sætre skoles lokale plan, er gjennomgått med alle grupper av ansatte på skolen, vurderer vi også at de ansatte har fått opplæring i hvilke situasjoner de voksne skal gripe inn.

Når det gjelder om de ansatte alltid griper inn når de skal, har alle respondentene i RefLex svart ja. Vi vurderer det som positivt at rektor har svart at det ofte er snakket om i personalet at ingen «har lov» til å gå forbi eller late som de ikke ser, og at det er forventet at alle griper inn ved uønskede og alvorlige hendelser. Av elevmappene vi har mottatt fremgår det ikke eksempler på at ansatte har observert krenkelser og latt være å gripe inn. På bakgrunn av disse momentene vurderer Statsforvalteren derfor at de ansatte griper inn i fysiske og ikke-fysiske krenkelser som de observerer.

Det som vi derimot ikke finner sannsynliggjort etter en samlet vurdering, er at skolen har en felles forståelse av hva som er en inngripen som skal dokumenteres og hvordan den voksnes inngripen skal dokumenteres. Vi viser til at rektor og de fleste ansatte har svart nei i RefLex på om de ansatte dokumenterer situasjoner der en som jobber på skolen griper inn mot krenkelser, og at de ansatte har ulike svar på hvordan dette eventuelt skal dokumenteres. Rektor har vist til at det ved svært alvorlige hendelser meldes avvik i Kvalitetssystemet. Vi har ikke mottatt en eventuell mal eller eksempler på slike avviksmeldinger, eller andre skjemaer skolen anvender der en voksen har grepet inn mot krenkelser.

Kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport

Kommunen skriver at den har nulltoleranse mot alvorlige og mindre alvorlige krenkelser. Videre skriver kommunen at situasjoner der alvorlige krenkelser forekommer skal dokumenteres i kommunens saks- og arkivsystem P360, som er implementert ved skolen, og som alle lærerne nå benytter ved å dokumentere i elevens elevmappe.

Videre beskriver kommunen at den har utarbeidet en handlingsplan/prosedyre som skal følges i meget alvorlige saker der det forekommer vold og trusler. I slike tilfeller skal det fylles ut et skjema som arkiveres i elevmappen og som sendes hjem til foreldrene samme dag som hendelsen skjer. Dette skjemaet er vedlagt. Vi har også mottatt et rapporteringsskjema som skal benyttes ved bruk av fysisk inngripen overfor elever, og eksempel på utfylt skjema.

Asker kommune opplyser at den har et avvikssystem der ansatte registrerer alvorlige hendelser og krenkelser. Kommunen har vedlagt eksempler på slike avviksmeldinger fra Sætre skole.

Statsforvalterens vurdering etter kommunens tilbakemelding

I kommunens svar på Statsforvalterens foreløpige rapport, er det redegjort for at alvorlige krenkelser skal dokumenteres i P360, som er kommunens saks- og arkivsystem. Videre har kommunen opplyst at den har et avvikssystem der ansatte skal registrere alvorlige hendelser og krenkelser. At vi kun har mottatt helt nylige eksempler på slike avviksmeldinger, kan peke i retning av at det ikke er en innarbeidet rutine at ansatte skal registrere alvorlige hendelser og krenkelser. Kommunen har likevel beskrevet at P360 er implementert ved Sætre skole, og at alle lærerne benytter dette systemet ved å dokumentere i elevens elevmappe. Vi har mottatt noen eksempler på avviksmeldinger fra skolen. Til tross for at vi kun har mottatt nye avviksmeldinger, legger vi i en helhetsvurdering avgjørende vekt på de øvrige momentene som taler for at skolen har en fremgangsmåte hvor alvorlige hendelser registreres og dokumenteres.

På bakgrunn av ettersendte rutiner og eksempler som vi har mottatt etter vår foreløpige rapport, vurderer vi nå at skolen har en felles forståelse av hva som er en inngripen som skal dokumenteres, og hvordan den voksnes inngripen skal dokumenteres.

Statsforvalteren endrer derfor vår konklusjon.

Statsforvalterens konklusjon

Rektor sørger for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig.

Det rettslige kravet er oppfylt.

2.3 Rettslig krav 3

Plikten til å varsle rektor

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrekkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Skolen skal dokumentere det den gjør for å varsle.

Statsforvalterens undersøkelser

Kontrollspørsmål 1.4: Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø? (RefLex 1.12, 1.13 og 1.14)

Blir rektor varslet

Rektor og de ansatte svarer ja på spørsmål i RefLex om alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skriver at skolen nå har en ny varslingsrutine, der alle varslene skal være skriftlig. Alle som kjenner til en elev som ikke har det trygt og godt, skal sende e-post til rektor med elevens initialer, og rektor bekrefter å ha mottatt varselet med beskjed om hvordan dette skal følges opp videre. Tidligere var det muntlig varslinger fra lærere.

I skolens redegjørelse, kommunens og skolens interne plan for trygt og godt skolemiljø, kommer det fram at rektor alltid skal varsles ved kjennskap om elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø. Ny rutine på skolen er at varslene skal være skriftlig til rektor. Dette kommer fram i skolens plan *Trygt og godt skolemiljø, Sætre skole*, kapittel 3. Vi ser i flere av elevsakene at det er vedlagt skriftlige varsler til rektor. I eldre saker, der det ikke er skriftlige varsler, skriver skolen at rektor har kjent til saken, men vi ser ikke at dette er ikke dokumentert.

Dokumentasjonen vi har mottatt i RefLex og i elevsakene, viser at det i hovedsak er foresatte som har meldt ifra om at deres barn ikke har et trygt og godt skolemiljø. I én sak er det en lærer på skolen som varsler rektor. I øvrige saker er det ikke dokumentert hvem som varsler.

Får eleven beskjed om at rektor blir varslet

I RefLex svarer rektor og de fleste ansatte ja på spørsmål om eleven alltid får beskjed om at rektor kommer til å bli varslet om saken, med mindre dette hindrer at varslingen kan skje raskt nok. Rektor skriver at elevene alltid får beskjed slik at de skal forstå at saken blir tatt på alvor. Det blir også kommentert fra de ansatte at de ikke kjenner til at det er en rutine for dette og at i noen tilfeller er det foresatte som får denne informasjonen.

Det er ikke dokumentert i RefLex eller i elevsakene vi har mottatt, at eleven får beskjed om at rektor blir varslet om saken.

Dokumenterer tilfeller når rektor blir varslet

Rektor og de fleste ansatte svarer ja på spørsmål i RefLex om skolen dokumenterer tilfeller der en som jobber på skolen varsler rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. I RefLex ble det kommentert at skolen ikke hadde noen rutine for dette tidligere, men det er nå etablert en rutine der rektor skal motta alle varsler skriftlig på e-post.

Rutinen i skolens plan *Trygt og godt skolemiljø, Sætre skole* kapittel 3 viser at de ansatte skal melde inn sak ved å sende e-post til rektor. I elevdokumentasjonen kan Statsforvalteren se at i sakene av nyere dato er varselet lagt ved.

Kontrollspørsmål 1.5: Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier? (RefLex 1.15 og 1.16)

Har rektor avklart hvilke saker de som jobber på skolen, skal varsle om med én gang og hvor raskt de skal varsle om andre saker?

På spørsmålet om rektor har avklart hvilke saker som skal varsles om med én gang og hvor raskt det skal varsles om andre saker, svarer rektor og de fleste ansatte ja. Rektor skriver at det ikke er avklart om noen saker haster mer enn andre saker. Videre skriver rektor at i saker der lærere opplever at elever er utsatt for grove krenkelser, mobbing eller annet som gjør at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal rektor varsles umiddelbart. Det kommer også fram blant svarene i RefLex at det ikke skilles på alvorret i saken, men at alle sakene skal meldes til rektor. Videre skriver rektor at i svært alvorlige tilfeller håndterer rektor saken i første omgang fordi lærerne som regel er opptatt med undervisning. En av de ansatte svarer nei på spørsmålet og kommenterer at det ikke finnes differensiering på sakene; alle skal meldes til rektor med én gang.

Det går ikke fram av dokumentasjonen hvor raskt de ansatte skal varsle rektor, eller i hvilke saker det skal varsles om straks. Dette er heller ikke dokumentert i elevsakene.

Blir rektor alltid varslet så raskt som saken tilsier

Samtlige svarer ja på spørsmålet i RefLex om rektor blir varslet så raskt som saken tilsier. Rektor utdyper dette med at ved muntlig varsling må også de ansatte sende e-post slik at varslingen dokumenteres.

Det fremkommer av planen *Trygt og godt skolemiljø, Sætre skole* at ansatte skal varsle rektor dersom man tror eller vet at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det er presisert at varselet skal være skriftlig. Det står ikke i planen hvor raskt saken skal varsles. I elevdokumentasjonen fremkommer det at rektor ikke blir varslet så raskt som saken tilsier. I flere av elevsakene kommer det frem at de har pågått over tid før rektor ble varslet.

Kontrollspørsmål 1.6: Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller? (RefLex 1.17)

Varsler skoleeier i alvorlige tilfeller

I RefLex svarer rektor ja på spørsmål om skoleeier blir varslet ved alvorlige tilfeller. Rektor skriver at saker bør meldes oftere til skoleeier enn det som er gjort tidligere. Vi har ikke mottatt dokumentasjon som viser skolens og kommunens rutiner for varsling til skoleeier ved alvorlige tilfeller i skolemiljø saker.

Statsforvalterens vurderinger

Vi kan ikke se av dokumentasjonen eller av svarene i RefLex at rektor har avklart hvilke type saker som skal varsles om med én gang, og hvor raskt andre saker skal varsles, eller om det skal varsles. I svarene i RefLex kommer det fram at alle saker skal varsles raskt og at alvorlighetsgraden dermed vurderes etter varselet. Vi ser av dokumentasjonen at flere av sakene er varslet for sent. Det vil være viktig med en fremgangsmåte som skiller mellom hendelser som er enkelttilfeller, og hva som danner grunnlag for mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Det fremgår av Prop. 57 L (2016-2017) s. 24 at hvor raskt en sak skal varsles til rektor, må vurderes fra sak til sak. Alvorlige saker skal varsles om straks. Andre saker kan det være forsvarlig å vente litt lenger med, for eksempel til slutten av skoledagen eller til ukentlige oppsummeringer. Skolene må selv finne egne løsninger og rutiner for hvordan og når varslingen skal skje.

Ut fra svarene i RefLex og den mottatte dokumentasjonen ser Statsforvalteren at skolen har utarbeidet en rutine for varsling som innebærer at rektor får varsler fra ansatte eller informasjon fra foresatte direkte på e-post. Statsforvalteren ser av dokumentasjonen at de ansatte følger opp rutinen som rektor har bestemt for varsling.

Vi vurderer at det ikke er en fast praksis for å gi eleven beskjed om at rektor vil bli varslet om saken. Skolen har derfor ikke sannsynliggjort at eleven får beskjed om at rektor vil bli varslet om saken, dersom dette ikke hindrer at de ansatte kan varsle raskt nok.

Svarene i RefLex tyder på at de ansatte varsler til rektor når de får kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Ved at rektor ikke har bestemt i hvilke saker de ansatte skal varsle om med én gang og hvor raskt de skal varsle om andre saker, vurderer Statsforvalteren at rektor ikke får fulgt opp at alle som jobber på skolen varsler så raskt som saken tilsier. Det kommer også fram i elevdokumentasjonen at flere av sakene har pågått over tid før det foreligger varsel fra ansatte.

Kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport

Kommunen skriver i sin tilbakemelding på foreløpig rapport at i Asker kommunes

prosessbeskrivelse for et trygt og godt skolemiljø, finnes det en rutine for når og hvordan skolen/rektor skal varsle skoleeier om alvorlige saker. Videre er det beskrevet at Sætre skole ikke kan vise til eksempler på at skolen har fulgt rutinen, da denne er nylig revidert. Rektor skriver at skolen tidligere har varslet kommunalsjefen ved å ringe og ved å sende en e-post.

Videre skriver kommunen at ansatte på skolen skal varsle samme dag, og at rektor lagrer varselet i elevens mappe. I kommunens rutine er det beskrevet at saker som er meget alvorlige skal varsles umiddelbart, mens andre saker kan varsles senere samme dag. Dette gjelder saker der man ikke må agere med én gang. I kommunens tilbakemelding kommer det fram at denne rutinen også skal bli en del av skolens lokale plan.

Kommunen skriver at skolens innsatsteam har gjennomført en opplæring av ansatte hvor det ble presisert at i samtaler som ansatte har med eleven, så skal eleven informeres om at rektor får eller har kjennskap til saken. Dette står fremgår også av Asker kommunes prosessrutine. Her er det i tillegg rutiner for hvordan skolen skal varsle kommunen i alvorlige saker.

Statsforvalterens vurdering etter kommunens tilbakemelding

Kommunen viser til at det i prosessrutinen for skolemiljø saker er beskrevet hvilke saker som skal varsles om raskt og hvor raskt det skal varsles. Statsforvalteren vurderer at det ikke er sannsynliggjort at dette er en innarbeidet og fast praksis som alle på skolen kjenner til og som er implementert. Vi anser det likevel som positivt at dette arbeidet er igangsatt.

I kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport er det beskrevet når og hvordan rektor skal varsle skoleeier og hvordan dette ble gjort tidligere. Rektor har ikke hatt mulighet til å dokumentere at den nye rutinen følges, da rutinen er nylig revidert. Statsforvalteren forutsetter at skolen fremover varsler skoleeier i alvorlige saker.

Skolens ansatte har fått opplæring i januar 2022 om at elever skal få beskjed om at rektor vil bli varslet om saken. Statsforvalteren ser derfor at ansatte har fått opplæring i dette nå nylig. Ettersom dette nettopp er gjennomført, kan vi ikke legge til grunn at dette er en fast og innarbeidet praksis som er implementert. Vi vurderer det likevel som positivt at dette arbeidet nå er igangsatt.

Statsforvalteren endrer deler av vår konklusjon.

Statsforvalterens konklusjon

Rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Rektor sikrer ikke at skolen har en fremgangsmåte for varsling som bestemmer hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks, og hvor raskt de skal varsle om andre saker. Rektor følger ikke i tilstrekkelig grad opp at de som jobber på skolen varsler så raskt som saken tilsier i praksis.

Rektor varsler skoleeier i alvorlige tilfeller.

Skolen dokumenterer hvordan rektor varsles.

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

2.4 Rettslig krav 4

Plikten til å undersøke alle saker

Så snart skolen får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal den undersøke saken nærmere.

En elev som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Skolen skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Skolen må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Skolen skal dokumentere hvordan den undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens undersøkelser

Kontrollspørsmål 1.7: Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø? (RefLex 1.19, 1.20 og 1.23)

Alltid undersøke saken

Alle de ansatte svarer ja på spørsmål om skolen alltid undersøker saken når de har mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor svarer at skolen benytter systematisk observasjon, loggføring, elevsamtaler, samtaler med foreldre, og sosiometriske undersøkelser ut ifra trivselsundersøkelsen «Klassetrivsel». Rektor viser til dokumentene *Observasjonsplan* og *Undersøkelse av saker - tidsplan*.

Dokumentasjonen viser at i de fleste av elevsakene som Statsforvalteren har mottatt er det beskrevet hvordan saken er undersøkt under feltet «Skolens undersøkelse av saken» i aktivitetsplanen. I noen av elevsakene er oppsettet i aktivitetsplanen annerledes. I disse elevsakene er det ikke dokumentert eller referert til undersøkelser utover at det er referert fra samtale med eleven under «Hva mener/sier eleven». En av elevsakene mangler aktivitetsplan, men undersøkelsene er loggført og det er referert fra samtaler.

Mal for aktivitetsplan som Statsforvalteren har mottatt inneholder et felt som skal fylles ut med overskriften «Skolens undersøkelse av saken», og et felt med overskriften «Undersøkelsene viser at».

Videre har Statsforvalteren fått tilsendt skolens plan for observasjon (*Observasjonsplan*) og skolens plan for undersøkelse (*Undersøkelse av saker - tidsplan*). Observasjonsplanen inneholder

både informasjon om hvorfor skolens ansatte skal benytte seg av observasjon, forarbeid før oppstart av observasjon, mal til plan for observasjon, samt informasjon om hva de ansatte bør se etter og hvor observasjonene bør foregå. Skolens plan for undersøkelse inneholder punktene «Klassetrivsel analyse», «Samtaler» og «Observasjon av samspill», samt en mal for gjennomføring av disse punktene og konklusjon etter undersøkelse. Denne planen inneholder også en enkel plan/mal for observasjon og et felt for å fylle ut «Hva tror vi?», «Hva vet vi/Har vi sett» og «tolkning vi gjør basert på det vi vet/har sett». Observasjonsplanen er tatt i bruk i et par av elevsakene. Det fremgår ikke av noen av elevsakene at tidsplanen for undersøkelse av saker er tatt i bruk.

I skolens lokale plan *Trygt og godt skolemiljø. Sætre skole*, er det beskrevet skolens rutiner for arbeid med skolemiljøet og aktivitetsplikten, herunder skolens rutiner for å undersøke saken. Her står det at «Kontaktlærer har ansvaret for å umiddelbart starte en undersøkelse av saken. De andre lærerne på trinnet hjelper til med observasjoner og undersøkelser. Avdelingsleder bidrar med å koordinere arbeidet.» Videre er det listet opp ulike måter å undersøke saken på og lenket til dokumentene *Observasjonsplan* og *Undersøkelse av saker - tidsplan*.

I en av elevsakene er det også vedlagt en sjekkliste for håndtering av mobbing og andre krenkelser fra Asker kommune. Denne sjekklisten viser blant annet til ulike undersøkelser som skolen skal gjennomføre, hvem som har ansvar for dette, hvordan undersøkelsene skal dokumenteres, og tidspunkt for gjennomføring. Denne planen er ikke referert til i skolens øvrige innsendte dokumentasjon, redegjørelse og svar i RefLex, eller i andre elevsaker.

Alltid i undersøkelsene få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet

På spørsmål om undersøkelsen alltid får frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet og om eleven opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, svarer rektor og et flertall av de ansatte ja i RefLex. Rektor viser til at systematisk observasjon, elevsamtaler, samtaler med foresatte, trivselsundersøkelser og sosiometriske undersøkelser får frem fakta om situasjonen. En av svargruppene svarer nei på dette spørsmålet. Det blir vist til at undersøkelsene kan få frem fakta, men at det ikke alltid er like lett for eleven å sette ord på hva som er utfordringene. Det blir også vist til at det kan være utfordrende å få frem fakta i situasjoner der krenkelsene går begge veier.

Det er i flere av elevsakene vist til hva som har kommet frem av samtaler med eleven og andre involverte. I et fåtall av elevsakene fremgår det at det har vært gjennomført ulike typer undersøkelser og hva som har kommet frem av disse undersøkelsene. I en del av elevsakene er det referert til flere undersøkelser som er gjort, men ikke redegjort for hva som har kommet frem av alle undersøkelsene det refereres til.

Dokumentere hvordan undersøke

På spørsmål om de ansatte dokumenterer hvordan de undersøker saker ved mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, svarer de fleste ansatte ja i RefLex. Rektor svarer at dette dokumenteres i aktivitetsplanen, at elevsamtaler referatføres og arkiveres, samt at trivselsundersøkelser og logger arkiveres. Andre ansatte viser til at dette dokumenteres i

aktivitetsplanen. En av svargruppene svarer nei, og begrunner dette med at det gis muntlig beskjed til ledelsen, og at de ansatte stadig jobber for å bli bedre til å dokumentere.

Dokumentasjonen i elevsakene viser at det i mange av sakene er referert til undersøkelser som ikke er dokumentert. I noen av sakene er undersøkelsene dokumentert med logger, samtalereferater, trivselsundersøkelser, aktivitetsplaner, møtereferater, med mer. I andre saker er det kun referert kort til samtale med eleven.

I skolens plan *Trygt og godt skolemiljø, Sætre skole* er det som nevnt lagt ved en lenke til *Undersøkelse av saker – tidsplan* og *Observasjonsplan*. Her står det også at samtale med eleven og elevens foresatte skal dokumenteres i P360. Avslutningsvis i dokumentet står det «Husk å dokumentere alt du foretar deg i en læringsmiljøsak», og at dokumentasjonen skal arkiveres i P360.

Kontrollspørsmål 1.8: Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest? (RefLex 1.22)

Alltid undersøke så snart som mulig

Alle ansatte svarer ja i RefLex på spørsmål om de alltid undersøker saken snarest. Rektor utdyper ved å svare at saken undersøkes så raskt som mulig med for eksempel elevsamtale, og at videre undersøkelser planlegges og gjennomføres over en kort periode.

Det fremgår av dokumentasjonen i et flertall av elevsakene at foreldre gir uttrykk for at de har forsøkt å si ifra gjentatte ganger, eller at skolen har hatt informasjon i saken om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen over tid, før skolen har undersøkt saken.

I noen av elevsakene viser aktivitetsplanen og øvrig dokumentasjon at skolen har undersøkt saken snarest etter at skolen mottok informasjon om at eleven ikke hadde det trygt og godt på skolen.

I skolens plan, *Trygt og godt skolemiljø. Sætre skole* står det at kontaktlærer har ansvaret for å starte en undersøkelse av saken «umiddelbart». I Asker kommunes *Sjekkliste håndtere mobbing og andre krenkelses* står det at undersøkelsene skal skje «umiddelbart» og «snarest mulig».

Det fremgår ikke av mal for aktivitetsplan, skolens *Undersøkelse av saker – tidsplan* og *Observasjonsplan* hvor raskt undersøkelsene skal skje.

Referatene fra møter i ressursgruppen på skolen viser at skolen og PPT jevnlig har møter der møtedeltakerne drøfter elever og klassetrinn. Fast agenda i disse møtene er «Bekymringsfullt skolefravær», «Barn som vi er usikre på og bekymring siden sist», «Læringsmiljø og systemarbeid» og «Barn som har tilbud om spesialundervisning, status».

Kontrollspørsmål 1.9: Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen? (RefLex 1.22)

Alltid høre involverte elever

På spørsmål i RefLex om involverte elever alltid blir hørt når saker undersøkes, svarer alle ansatte ja. Rektor svarer at eleven blir hørt og at dette dokumenteres i aktivitetsplanen.

Skolens mal for aktivitetsplan inneholder et felt som skal fylles ut om hva elevene mener om saken. I feltet for skolens undersøkelse av saken står «samtaler» som et eksempel på undersøkelser som kan gjennomføres.

I Asker kommunes *Sjekkliste håndtere mobbing og andre krenkelser* er samtaler med «eleven som blir krenket/mobbet» og samtaler med «eleven(e) som krenker/mobber» angitt som måter å undersøke saken på.

I skolens lokale plan *Trygt og godt skolemiljø. Sætre skole*, er «samtale med eleven» en av undersøkelsesmetodene som er listet opp. I dokumentet *Undersøkelse av saker – tidsplan* er elevsamtaler angitt som en av flere metoder for undersøkelse.

Elevdokumentasjonen viser at ansatte på skolen har snakket med eleven som opplever å ikke ha det trygt og godt i alle elevsakene. Videre fremgår det av elevsakene at det i de fleste sakene også er snakket med andre involverte elever. I tre av sakene fremgår det ikke av dokumentasjonen at det er snakket med andre involverte elever i saken.

Statsforvalterens vurdering

Statsforvalteren vurderer at skolens mal for aktivitetsplan, tidsplan for undersøkelser, observasjonsplan og planen *Trygt og godt skolemiljø, Sætre skole* viser at skolen skriftlig har utarbeidet rutiner for å undersøke saken når den får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt miljø.

Videre fremgår det av dokumentasjonen vi har mottatt at det i alle elevsakene er undersøkt ved en samtale med eleven. Elevdokumentasjonen viser imidlertid at det er svært varierende hvor grundig de ulike elevsakene blir undersøkt, samt at det i flere av elevsakene er vist til undersøkelser som hverken er dokumentert eller referert til hva som har kommet frem av disse undersøkelsene. Videre vurderer vi at skolens og kommunens planer ikke alltid er tatt i bruk i praksis, da utfylt tidsplan for undersøkelse ikke foreligger i noen av elevsakene, og observasjonsplanen kun er brukt i et fåtall av sakene. Statsforvalteren vurderer på bakgrunn av dette at dokumentasjonen i tilsynet viser at det ikke alltid gjennomføres undersøkelser som er egnet til å få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan han/hun opplever skolemiljøet sitt.

Det fremgår av elevdokumentasjonen at flere av sakene har pågått lenge før skolen undersøkte saken. Blant annet viser dokumentasjonen at foreldre har forsøkt å si ifra gjentatte ganger, eller at skolen har hatt informasjon i saken om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen over tid, før skolen har undersøkt saken. Statsforvalteren vurderer på bakgrunn av dette at skolen ikke alltid undersøker saken snarest.

Statsforvalteren vurderer at skolen kan ha en noe høy terskel for å få «mistanke» om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, og at dette kan være årsaken til at flere av sakene har pågått lenge før skolen har undersøkt saken. Statsforvalteren merker oss at det refereres til «krenkelser» og «mobbing» i flere av skolens og kommunens rutinebeskrivelser. Vi ønsker å påpeke at delpliktene i aktivitetsplikten gjelder når en elev opplever å ikke ha det «trygt og godt» på skolen, og ikke kun når eleven har opplevd krenkelser og mobbing.

Skolens dokumentasjon viser at eleven det gjelder er snakket med i alle elevsakene, og at skolen har snakket med involverte elever i de fleste elevsakene. Skolens rutinebeskrivelser for undersøkelse i skolemiljø saker vektlegger også samtale med eleven det gjelder og andre involverte elever som en viktig del av undersøkelsene i skolemiljø saker. Statsforvalteren vurderer på bakgrunn av dette at involverte elever alltid blir hørt.

Kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport

Asker kommune skriver i sitt tilsvarende til foreløpig rapport, at de erkjenner at det tidligere ikke har vært gjennomført tilstrekkelige undersøkelser, og at det har vært usystematisk og ikke godt nok dokumentert. Kommunen påpeker imidlertid at skolen gjennom opplæring og erfaring har utviklet bedre forståelse for hvordan undersøkelser skal gjennomføres og dokumenteres, og at skolens praksis gjennom dette har blitt betydelig forbedret.

Asker kommune henviser videre til kommunens prosessrutine, der prinsippet om triangulering ved undersøkelser i skolemiljø saker er beskrevet. Dette prinsippet innebærer at saken undersøkes ved samtaler, observasjon og kartlegginger. Videre redegjør kommunen for at dette prinsippet også er beskrevet i opplæringen som Skolens innsatsteam mot mobbing (SIM) har gjennomført for de ansatte på Sætre skole. Kommunen skriver at skolen følger rutinen med triangulering i undersøkelser av skolemiljø saker.

I tillegg har kommunen beskrevet at skolen systematiserer observasjonene ved å benytte planleggingsskjema og et skjema for dokumentasjon av det som observeres, klassetrivsel og analyse av denne, sosiogram og samtaler med elever som svarer slik at det kan gi mistanke om at de ikke har det trygt og godt. Kommunen henviser til nyere elevsaker, og skriver at de håper at Statsforvalteren ved gjennomgang av disse, vil komme til at kommunen oppfyller delplikten.

Statsforvalterens vurdering etter kommunens tilbakemelding

Statsforvalteren ser av Asker kommunes prosessrutine at prinsippet om undersøkelse gjennom samtaler, kartlegginger og observasjoner er beskrevet. Vi vurderer imidlertid at dokumentasjonen også i de nyere elevsakene, viser at dette ikke er tatt i bruk i praksis. Det er kun i et fåtall av elevsakene at det er referert til, eller vedlagt, resultater fra Klassetrivselsundersøkelsen eller lignende kartlegginger. Videre er det også i de nyere elevsakene varierende hvor godt det er referert og dokumentert fra elevsamtaler. Dokumentasjonen i de nyere elevsakene viser også at det er varierende om det er gjennomført observasjoner og hvor systematiske disse er. Statsforvalteren vurderer at dokumentasjonen ikke sannsynliggjør at skolen alltid undersøker sakene i den grad at de får frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i omgivelsene som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Statsforvalteren endrer derfor ikke vår konklusjon på dette punktet.

Statsforvalterens konklusjon

Rektor sikrer at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø og at eleven som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt får uttale seg.

Rektor sikrer ikke at skolen undersøker saken tilstrekkelig når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor har ikke bestemt en fast fremgangsmåte som innebærer at de ansatte undersøker sakene snarest og tilstrekkelig grundig, samt at undersøkelsene dokumenteres.

Det rettslige kravet er ikke oppfylt

2.5 Rettslig krav 5

Plikten til å sette inn egnede tiltak

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Skolen skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Skolen må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Skolen må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Da må skolen vurdere elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens beste; elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at skolen kan sette elevens beste til side. Skolen må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal skolen gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av den i den enkelte saken.

Statsforvalterens undersøkelser

Kontrollspørsmål 1.10: Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt? (RefLex svar 1.25, 1.26 og 1.28)

Eleven får alltid uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen

Rektor og de andre ansatte svarer ja på spørsmål om elevene alltid får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen. Noen av de ansatte kommenterer at i noen tilfeller blir elevene hørt gjennom foresatte.

I planen *Trygt og godt skolemiljø, Sætre skole* er det skrevet at det skal gjennomføres et møte med elev og foreldre, slik at de får mulighet til å uttale seg om tiltakene i aktivitetsplanen. Det er også lagt til at det skal skrives et møtereferat som skal arkiveres i elevens mappe i P360. I planen kommer det også fram at ledelsen ved skolen deltar i møtet dersom lærer ønsker det.

I elevdokumentasjonen fremkommer det at i skjema for aktivitetsplanen er det et eget felt for elevens og foreldrenes medvirkning av tiltak. I over halvparten av elevsakene er dette fylt ut og

viser elevens synspunkt i forhold til tiltakene i aktivitetsplanen. I to tilfeller der dette ikke er fylt ut, kommer det fram i møtereferat i forbindelse med opprettelse av aktivitetsplan. Det kommer fram i evalueringen av aktivitetsplanen og i møtereferat hvordan eleven har opplevd tiltakene. Det er kun i enkelte saker dette ikke kommer fram.

Setter alltid inn tiltak der en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Svarene i RefLex viser at de ansatte er samstemte i at skolen alltid setter inn tiltak når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen uttrykker at dette er en rettighet eleven har og at de derfor alltid setter inn tiltak.

Dokumentasjonen vi har mottatt viser at det settes inn tiltak i de sakene der skolen har gjennomført undersøkelser og der elevene er hørt, foruten i én sak.

Er tiltakene tilpasset saken i type og omfang, og basert på elevens helhetlige behov og elevens beste?

Alle ansatte svarer ja i RefLex på at tiltakene blir tilpasset i type og omfang basert på elevens helhetlige behov og barnets beste. Skolen utdyper at de alltid bestreber seg på dette, men at de ikke alltid lykkes. Videre skriver skolen at foreldrene i noen tilfeller opplever at det tar for lang tid og ikke er fornøyd med skolens håndtering av saken.

Det kommer fram av dokumentasjonen at det har vært samtaler eller møter med foresatte, men det er kun i et fåtall av sakene at det foreligger referat fra disse møtene og samtalene.

Aktivitetsplanene inneholder tiltak både på individ- og gruppenivå, foruten et fåtall som kun har individrettede tiltak.

I elevdokumentasjonen kommer det fram at det i mange av sakene har blitt varslet til skolen tidligere. Det er viktig å merke seg at tiltak skal settes inn når en elev opplever å ikke ha det trygt og godt på skolen, og ikke kun når en elev opplever å være utsatt for krenkelser.

Det fremgår ikke av dokumentasjonen lastet opp i RefLex, eller i aktivitetsplanene, at skolen har dokumentert en vurdering av elevens beste ved utforming av tiltak.

Statsforvalterens vurdering

Når en elev ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt, plikter skolen å sette inn tiltak, uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Rektor og de ansattes svar i RefLex viser at skolen iverksetter tiltak når en elev ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. I dokumentasjonen i flere av elevsakene skriver foresatte at de har tatt opp dette med skolen gjentatte ganger, uten at det har blitt satt inn tiltak. Statsforvalteren vurderer at skolen ikke har fanget opp elevsaker på et tidlig nok tidspunkt og dermed ikke satt inn tiltak i tide.

Det er varierende om tiltakene i aktivitetsplanen er konkrete og tilpasset problemstillingen. Statsforvalteren ser at i de nyere aktivitetsplanene er tiltakene bedre tilpasset problemstillingene.

Tiltakene som er satt inn i de senere aktivitetsplanene er også mer konkrete enn i de tidligere aktivitetsplanene.

I aktivitetsplanen er det et eget felt der elever og foresattes medvirkning til tiltak kommer fram, og det er også et eget avsnitt om dette i planen *Trygt og godt skolemiljø, Sætre skole*. Det er sannsynliggjort at elevene får mulighet til å bli hørt gjennom samtaler og møter. Imidlertid savner Statsforvalteren referater fra samtaler/møter der drøftingen er foregått.

Tiltakene i en aktivitetsplan er ment å løse det oppståtte problemet og bidra til at eleven opplever et trygt og godt skolemiljø. På en skole er det samlet stor pedagogisk og barnefaglig kompetanse, og i kraft av både nasjonal og regional kompetanseheving på skolemiljø de senere årene, kan det forventes at alle skoler har en mangfoldig verktøykasse knyttet til å iverksette egnede tiltak. Skolen skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak i den enkelte sak.

Statsforvalteren kan se en utvikling av tiltakene i de siste aktivitetsplanene. Problembeskrivelsene er tydeligere og tiltakene bedre tilpasset problembeskrivelsen. Tiltakene er imidlertid for lite konkret beskrevet, og vi finner få tiltak der tiltakene bygger på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Tiltakene er i hovedsak individrettet og praktisk orientert.

I flere av aktivitetsplanene vi har mottatt fra skolen fremstår tiltakene som begrensede og i noen tilfeller for overfladiske til å skulle løse en skolemiljøsak. Statsforvalteren anerkjenner at mye kan løses gjennom samtaler og observasjon, men vår erfaring er at de fleste skolemiljø saker er komplekse og trenger forskjellige typer tiltak på både kort og lengre sikt. Samtaler kan også være et egnet tiltak, men det må tydeliggjøres hva samtalen skal inneholde og hva man ønsker å oppnå. Tiltakenes varighet vil også være avhengig av sakens kompleksitet. I mange tilfeller vil det være viktig at tiltakene får virke over tid. Det kan også være riktig å endre på tiltakene underveis etter nye undersøkelser, mens noen ganger kan det løse seg raskt med relativt enkle grep. I flere av elevsakene vi har fått tilsendt opprettholdes aktivitetsplanen over lengre tid uten at det foreligger nye undersøkelser eller endring/tilførsel av nye tiltak.

Rektor skal sikre at skolen setter inn de tiltak som med rimelighet kan forventes i den enkelte sak. I dette ligger at rektor må ha en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen setter inn egnede tiltak i alle saker. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen bruker fremgangsmåten i praksis.

Det fremgår ikke av svarene i RefLex eller i aktivitetsplanene Statsforvalteren har mottatt, hvor tiltakene er hentet fra eller hvilke fagmiljøer de bygger på. Det fremkommer av dokumentasjonen at skolen har en innarbeidet rutine i praksis for arbeidet med skolemiljø saker. I redegjørelsen skriver rektor at denne gjennomgås på planleggingsdagene hvert år for personalet. Det foreligger ikke noe årshjul, presentasjon eller annen dokumentasjon som viser at dette er en rutine. Det fremgår av dokumentasjonen at det er gjennomført en økt i PU-tid om opplæringsloven kapittel 9 A, men ikke at dette er en fast rutine på skolen som sikrer at alle ansatte kjenner til regelverket.

Kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport

I sin tilbakemelding på foreløpig rapport skriver kommunen at de erkjenner at tiltakene i de eldre elevsakene er for generelle og overflatiske og at de ikke er egnet til å løse læringsmiljøsakene. Kommunen skriver at i alle de nyeste aktivitetsplanene er det dokumentert at eleven er hørt og tatt hensyn til. Videre opplyses det at skolen har tatt hensyn til elevens beste, men at dette ikke er dokumentert eksplisitt.

Kommunen skriver videre at skolen bruker en mal for aktivitetsplan som er utviklet av Asker kommune, og at denne er veiledende for hva som skal dokumenteres for å oppfylle loverket. Videre påpekes det at skolen skal ta i bruk Utdanningsdirektoratets nettressurs for utarbeidelse av tiltak. Kommunen skriver at tiltak utarbeides og begrunnes med utgangspunkt i lærernes pedagogiske kunnskap og erfaring og at lærerne er i stand til å gjøre gode pedagogiske, profesjonsfaglige vurderinger av egnede tiltak. Erfaring fra tidligere saker om hvilke tiltak som fungerer og hvilke tiltak som ikke fungerer, er viktig for skolen i vurderingen av hvilke tiltak som skal settes inn.

Asker kommune henviser til kommunens prosessrutine der det kommer fram at aktivitetsplanene blir jevnlig evaluert i et samarbeid mellom eleven, foreldre, pedagogene og ledelsen ved skolen. I evalueringen blir tiltak som ikke er egnet avsluttet, og nye tiltak iverksatt. Kommunen skriver at det er riktig at en del tiltak er praktiske, men at flere av disse tiltakene er det eleven selv som foreslår. Hvis tiltakene er gjennomførbare og til barnets beste, så velger skolen å sette inn disse tiltakene slik at eleven skal få opplevelsen av å bli hørt.

Statsforvalterens vurdering etter kommunens tilbakemelding

I den nye elevdokumentasjonen vi har fått inn er noen av elevsamtalene dokumentert slik at det kommer fram at elevene har vært deltakende i prosessen med utarbeidelse av tiltak og evalueringen av disse. Statsforvalteren vurderer at det fortsatt er stor variasjon i dokumentasjonen når det gjelder i hvilken grad eleven har fått uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. Samtidig vurderer vi at det kommer fram i de siste elevsakene vi har mottatt at rektor har bestemt en framgangsmåte som sikrer at elevene får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen og at denne følges i praksis.

Kommunen viser til at skolen tar i bruk Asker kommunes prosessrutine som skal sikre at sakene dokumenteres tilstrekkelig. Dette er nye og oppdaterte rutiner som vil være godt egnet for å lukke eventuelle pålegg, men vi kan ikke se at dette er en innarbeidet rutine og framgangsmåte som har virket over tid.

Det kommer ikke fram av dokumentasjonen vi har mottatt at skolen har en bestemt framgangsmåte som sikrer at den i alle saker setter inn egnede tiltak som er tilpasset saken i type og omfang. Det foreligger ikke noen ny dokumentasjon på at skolen dokumenterer vurderinger av elevens beste ved valg av tiltak.

Statsforvalteren endrer deler av vår konklusjon.

Statsforvalterens konklusjon

Skolen setter alltid inn tiltak der en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.

Rektor sikrer ikke at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt, ved at det ikke er bestemt en fremgangsmåte som innebærer at det settes inn egnede tiltak, og fordi det ikke er dokumentert at skolen vurderer elevens beste.

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

3 Statsforvalterens reaksjoner

3.1 Pålegg om retting

Statsforvalteren har funnet at Asker kommune ikke overholder regelverket på alle områder. Vi pålegger kommunen å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4:

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-4 og 9-1. Asker kommune må i den forbindelse se til at:

- Rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- Rektor følger opp at de som jobber på skolen varsler så raskt som saken tilsier i praksis.
- Rektor bestemmer en fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker sakene tilstrekkelig grundig.
- Rektor sikrer at skolen undersøker saken snarest.
- Rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.

3.2 Oppfølging av påleggene

Asker kommune skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal kommunen erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan det har blitt rettet.

Frist for innsending er **06.07.2022**. Vi vil ikke avslutte tilsynet før kommunen, gjennom erklæringen og redegjørelsen, har vist at påleggene er rettet.

Når vi avslutter tilsynet, vil vi utarbeide et informasjonsskriv for elever og foreldre som oppsummerer tilsynet og skolens tiltak.

4 Kommunen har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Kommunen kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis kommunen klager, må det gjøres innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til kommunen, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Kommunen sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med kommunen, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

Kommunen kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Kommunen er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Statsforvalteren i Oslo og Viken
Oslo, 06.04.2022

Siri Ihler
seniorrådgiver
(tilsynsleder)

Vilde Kjennerud
seniorrådgiver

Maja Rognlie Glomnes
rådgiver

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov

5 Dokumenter

Følgende dokumenter ble benyttet under utføringen av tilsynet:

- Skolens redegjørelse
- Avdelingsleders logg fra trinnmøter
- Dokumentasjon av læringsmiljøarbeid på SFO
- Dokumentasjon av varsler
- Inspeksjonsplan
- Logg fra trinnmøter 1. trinn
- Logg fra trinnmøter 2. trinn
- Logg fra trinnmøter 3. trinn høsten 2021
- Logg fra trinnmøter 3. trinn
- Logg fra trinnmøter 4. trinn
- Logg fra trinnmøter 6. og 7. trinn
- Plan og innhold PU-tid
- PP foreldremøte og nyansatte
- Redegjørelse av dokumentasjon
- Ressursgruppe skole-PPT
- Utviklingsamtale våren 2021
- Mal for aktivitetsplan
- Forventninger til voksenatferd
- Kvalitetssystemer i Asker kommune. Prosess og rutiner,
- Asker kommunes Plan for trygt og godt skolemiljø
- «Alle barn i barnehage og skole har rett til et trygt og godt skolemiljø
- Undersøkelse av saker – tidsplan
- Dokumentasjon i elevsaker
- Kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport
- Rutiner sårbare elever
- Skolens ordensregler
- Presentasjon – SIM
- Møtereferater fra trinntid
- Oppdatert rutine fra Asker kommune, Trygt og godt skolemiljø
- Årshjul
- Rutiner, vold og trusler
- Rutiner alvorlige hendelser